

SA 20180122 s. 1 og 6

Hytteeier Hansen vil ikke sende kloakken ut i badebukta, men det vil kommunen

SANDNES: Kommunen krever at alle hytter med innlagt vann, renser utslippet. Det vil koste hytteeierne opptil 200.000 kroner.

julie.teresa.olsen@aftenbladet.no

- Og kommunens løsning vil forurense ferieparadiset vårt, sier hytteeier Frederik Hansen.

Frederik Hansen knytter på seg gamasjene på parkeringsplassen i Lauvåsvågen, noen kilometer fra Hommersåk. Det går år mellom hver gang han vandrer til sommerhytta i Stølsvik i snø. Langs smale skogstier, over ei bru og opp ei kneik går ferden. Etter 20 minutters vandring i Guds frie natur, åpenbarer det seg ei okergul hytte fra 1936.

- Her trives vi godt. Og vi vil helst beholde ting som de er, slår Hansen fast.

Han vrir om låsen i døra. Nostalgien tar imot oss med åpne armer. Kjøkkenet har sin originale blåfarge fra 1936. Det eldgamle spisebordet vet mer enn de fleste.

Hansen har selv sørget for innlagt vann, men har ikke installert vaskemaskin eller oppvaskmaskin på hytta.

- Vi slipper ut minimalt med vann. Det lille vi slipper ut renner ut i plenen.

Stor hyttekommune

Kommunen vil imidlertid ikke slå seg til ro med at hytteeiere tømmer utslagsvannet i plenen.

Sandnes er Rogalands største hyttekommune med om lag 2380 registrerte fritidsboliger. Først i 2007 ble det lovlig å legge inn vann på hyttene, og kommunen antar at om lag 85 prosent nå har vann.

Det jobbes for tiden med en strategi for avløp (se egen sak). Hensikten er at de som har lagt inn vann på hytta, også må sørge for at utslippene renses. Hytteeierne kan selvsagt beholde snurredassen, eller sitt elektriske toalett, selv om de med avløp har mulighet for å ha vannklosett.

Løsningen for Stølsvik, sammen med Lauvåsvågen og Kubåsen/Rosenvik, er at kommunen bygger en slamavskiller i Lauvåsvågen, som hver enkel hytte kobler seg på. Hytteeierne må selv finansiere tilkobling - altså rør fra hytteveggen til slamavskilleren. Etter rensing, føres utslippet i sjøen, minst 200 meter fra kaikanten på minst 20 meters dyp.

I mange andre felt får hytteeiere anledning til å koble seg på det offentlige avløpet som går til sentralrenseanlegget i Mekjarvik.

Vil ha privat løsning

Frederik Hansen representerer 22 hytteeiere i Stølsvik som reagerer på at kommunen krever felles avløp og renseløsning. Han og hyttenaboene vil ha egne, private renselanlegg - altså ta hånd om sitt eget utslipp.

- Kommunens løsning med slamavskiller fører til mer forurensning. Undersøkelser viser at kun 1/3 blir rensert før utslippet havner i fjorden. Vi kunne vurdert å koble oss på dersom vi visste at kloakken ble ledet til Mekjarvik slik den gjør de fleste andre steder. Men ikke når den skal rett i fjorden, sier Hansen.

- Jeg kommer til å tenke meg om før jeg bader og fisker i Lauvåsvågen.

Motstanden mot å koble seg til en slamavskiller handler også om prisen, som kan komme på flere hundretusen kroner.

- Og det er utfordrende å legge rørene i naturen. De kan ikke graves ned. Jeg kan gjerne renses vannet, men jeg vil ha min egen løsning på min egen tomt. Dette vil også bli billigere for kommunen, sier Hansen.

Han viser vei videre til det som er del av stridens kjerne. Et Cinderella-toalett som selv sørger for å kvitte seg med det Hansen og familien leverer.

- Jeg stikker bare inn kontakten. Toalettet brenner opp og kvitter seg med det som havner oppi. Jeg tømmer en liten boks med aske en gang i året. Enklere, billigere og mer miljøvennlig kan det ikke gjøres, forklarer Hansen, som ikke ser behov for vannklosett på hytta.

To leirer

Men mange hytteeiere tenker annerledes. De vil gjerne ha vannklosett og er derfor positive til felles avløp.

- Det er nok to leirer her. Dem som er opptatt av miljøet og som argumenterer for at det er mer miljøvennlig å ordne opp selv, og så har du dem som ikke bryr seg like mye og som vil ha inn vannklosett, vaskemaskin og oppvaskmaskin, sier Hansen.

Mindre motstand

I nabobukta, Lauvåsvågen, er de fleste hyttene nyere og større. Her er ikke motstanden like stor.

Tove Marie Sandvik sitter i prosjektgruppa som planlegger vann- og avløp for om lag 20 hytter i Lauvåsvågen.

- For vår del handler det om at vi både bygger for at vi selv skal få mer komfort og bruke hytten mer, men også for neste generasjon, som vil stille andre krav til sanitæranlegg enn oss.

Hun er imidlertid klar over noen er imot løsningen med å legge rør fra hyttene til en slamavskiller.

- Ikke all bruker hyttene like mye, og for noen blir kostnaden høy, sier hun. Sandvik mener den planlagte løsningen i sum vil forurense mindre enn det som er tilfelle i dag og at en med dette får ryddet opp i avløpsforholdene i hyttefeltet.

Det er kommunen som finansierer slamavskilleren, mens den enkelte hytteeier må betale for tilkoblingen. I prosjektgruppa har de kalkulert prisen til i størrelsesorden 170 - 200.000 kroner per hytte.

Ifølge Frederik Hansen i Stølsvik kan prisen bli høyere i mer grøntde strøk.

I nabovika, Rosenvik, er det enighet om å koble seg på slamavskilleren til kommunen.

- Vi lever i 2018. Det er på tide med moderne toalett og innlagt vann. Her har vi vært klar til å koble oss på i over fem år, men nå venter vi på kommunen, sier Pål Lillebø, som har fått hovedansvaret for arbeidet i Rosenvik hytteeierlag.

SA 20180122 s. 7

- Innlagt vann på hytta er helt frivillig

SANDNES: Mange hytter har innlagt vann uten at utslippet renses. Nå forventer kommunen at hytte-eierne rydder opp. - Synes hytteeierne det er for dyrt, står de fritt til å koble fra vannet, sier Kjersti Ohr i Sandnes kommune.

Først i 2007 ble det lovlig med innlagt vann i hytter i Sandnes. I dag antas det at om lag 85 prosent av hyttene har innlagt vann.

- Men innlagt vann forutsetter lovlig utslipp. Vi vet at mange ikke renses utslippet sitt, sier Kjersti Ohr, virksomhetsleder i Sandnes kommune.

Utslipp fra hyttene er i hovedsak såpevann og det som ellers går i sluken, ettersom de fleste hyttene antas å ha lukkede toalettssystemer, som snurredass eller elektrisk toalett.

Godkjent og vanlig

Nå skal det imidlertid ryddes opp. Løsningen som er valgt for de om lag 60 hytte i Lauvåsvågen, Kubåsen/Rosenvik og Stølsvik, er en slamavskiller i Lauvåsvågen. Hyttene kan koble seg på denne, og utslippene vil etter rensing ledes ut i fjorden. Kommunen betaler for slamavskilleren, mens hytteeierne må betale for tilkoblingen.

Hytter som lar være å koble seg på det planlagte avløpssystemet, kan vente seg tilsyn av kommunen i framtiden.

Frederik Hansen representere 22 hytteeiere i området Stølsvik som er lite begeistret for løsningen med slamavskiller (se egen sak). Hyttefolket mener utslippene vil forurense badebukta i Riskafjorden, ettersom slamavskilleren har en rensefaktor på en tredjedel, noe også Ohr bekrefter.

- Slamavskiller med utslipp til sjø er en vanlig og godkjent rensemetode, og vi forholder oss til de statlige retningslinjene. Metoden er brukt blant annet i Ryfylke.

Hytteeierne i Stølsvik mener løsningen i tillegg til å forurense, også blir kostbar. De ønsker å etablere hver sitt private renseanlegg for gråvann, og beholde lukket toalettssystem.

Kommunen på sin side, understreker at i tettbygde hytteområder er felles renseanlegg løsningen, og videre at det kun er de som har innlagt vann som må koble seg på avløp.

Mange vil ordne opp

Sandnes kommune overtok for noen år siden som forurensningsmyndighet. Kommunen har utarbeidet en strategi for å oppfylle nasjonale retningslinjer for avløp fra hytte.

- Men hytteeiere kommer oss i forkjøp og har fra flere felt tatt initiativ til å bygge felles renseanlegg, sier Ohr, som opplever at det er et mindretall som er motstandere av den valgte løsningen med slamavskiller i Lauvåsvågen, som også gir hyttene mulighet til vannklosett.

Hun legger til at kommunen har samme forvaltningspraksis som staten hadde tidligere, noe som betyr at hyttefeltene Lauvåsvågen, Kubåsen/Rosenvik og Stølsvik regnes som

tettbygde og dermed må ses på under ett, noe som er et viktig prinsipp i forurensningsloven.

- I tillegg foreligger det krav til avstand på 100 meter mellom vannkilde og utslipp. De fleste hyttene ligger for tett til at private renseanlegg kan tillates, sier Ohr, og legger til at private anlegg slett ikke er gratis for kommunen.

- Det er nesten 2500 hytter i Sandnes. Kommunen skal føre kontroll også med private renseanlegg, dokumentasjon skal sendes og tillatelser skal gis. Private anlegg krever også tømning.

Kan bli dyrt

Avslutningsvis sier Ohr at kommunen, i henhold til plan- og bygningsloven, skal ta hensyn til uforholdsmessig høye kostnader.

- Kostnaden skal ikke være vesentlig høyere enn det som er vanlig for anlegg i et slikt området. Vi har ikke sagt et beløp, sier Ohr.

Hytteierforeningen har imidlertid gitt innspill om at uforholdsmessig høy kostnad bør være i området 250 000 kroner.

Aftenbladet har vært i kontakt med flere hyttekommuner i Ryfylke som bekrefter at slamavskiller er en mye brukt løsning. Også her forsvinner avløpet ut i sjøen.

SA 20180122 s. 8

Slik gjøres det i andre hyttefelt

SANDNES: Mens kloakk fra hyttefolk i Stølsvik og Lauvås- vågen sendes ut i Riskafjorden, går utslippet fra mange andre hytter til sentralrenseanlegget i Mekjarvik.
julie.teresa.olsen@aftenbladet.no

Ettersom anslagsvis 85 prosent av hyttene i Sandnes har innlagt vann, er det mange hytteeiere som nå jobber med løsninger for å koble seg på avløp.

For enkelte hyttefelt bygger kommunen lokale slamavskillere, som i Lauvåsvågen. I andre områder får hytteeiere mulighet til å koble seg på både kommunalt vann og avløp. Dermed går avløpet til sentralrenseanlegget i Mekjarvik.

Kommunen har i flere år jobbet med prosjektet «Vann til Høle», som innebærer ny vannledning fra Hetland til Ims - og dermed også mulighet til kommunalt vann og avløp for hytter langs Bersagelveien.

Slik gjør de det:

Usken og Uskekalven:

Sandnes kommunen har satt av 5,5 millioner kroner i budsjettet til en VA-ledning under Riskafjorden slik at hytteeiere kan koble seg på offentlig vann og avløp. Kostnaden for tilkopling er stipulert til 370.000 kroner dersom 100 hytteeiere er med. Usken vann og avløp SA, som driver fram utbyggingen, oppfordrer hytteeiere til å koble seg på. Mange hytteeiere ser imidlertid ikke behov for vannklosett og vil heller beholde biologisk toalett og mulighet for å rense gråvannet selv.

- Vi ønsker ikke enkeltutslipp, hytteområdene må ha en samlet plan for avløp, sier Monica Nedrebø Nesse i Sandnes kommune.

Breivik:

Halvor Seyffarth Karlsen i østre del av Breivik, leder vann-og avløpslaget i området. 18 av 22 hytter her ønsker å koble seg på slamavskilleren som kommunen har bygget i Breivik. Hyttene kan også koble seg på kommunalt vann.

Vann- og avløpslaget har kalkulert med at kostnaden per hytte kommer på om lag 250.000 kroner.

- Med dette får vi ordentlige, sanitære forhold på hytta, og kan eksempelvis ha oppvaskmaskiner, sier Karlsen.

Også i sørlige del av Breivik har hyttene tilbud om å koble seg på offentlig vann og avløp.

- I områdene mellom Eltervåg og Breivik kan hyttene koble seg til kommunalt nett.

Avløpet går til sentralrenseanlegget i Mekjarvik, sier Monica Nedrebø Nesse i Sandnes kommune.

Bersagel:

Hyttene kan koble seg på kommunalt vann og avløp.

- Kommunen har sagt klart fra at de som vil ha innlagt vann må koble seg til avløpet. Jeg opplever at de fleste er positive og innser at innlagt vann er en fordel, men klart det er en kostnad på gjerne 200.000 kroner og mer, sier Endre Lima Løvås i Bersagel vel.

Loddervik:

De fleste hyttene har fått mulighet til å koble seg på kommunalt vann og avløp. De må imidlertid organisere seg gruppevis og etablere stikkledninger fram til det offentlige nettet. Investeringene per hytte i størrelsesorden 100.000-150.000 kroner.

Vier og Naustervik:

Også her er løsningen en slamavskiller, som bygges av kommunen, og dermed også utslipp til fjorden. Det er opprettet arbeidsgruppe blant hyttefolket, som jobber med tilkobling til slamavskilleren. Det er ulik interesse blant hyttefolket

Kommunen har foreløpig ikke sendt ut pålegg om at hytter med innlagt vann må koble seg på offentlig avløp i områder der dette er mulig, men har informert om at slik pålegg kan kom

SA 20180123 s. 1 og 10

Stanley Wirak:
– For dyrt med avløp
til 300.000 kroner

Sandnes-ordføreren mener
hytter i avsides områder må
kunne ha private vann- og
avløpsløsninger.

SIDE 10

**Planer om hotell
og bobilcamp ved
Preikestolen**

SIDE 15

Stavanger Aftenblad
TIRSDAG 23. JANUAR 2018 Uke 04 - 126. årgang - Løssalg 35,- 125 år

Sandnesordføreren: - 300.000 kroner for avløp er for dyrt

SANDNES: Ordfører Stanley Wirak mener hytteeiere må kunne lage private vann- og avløpsløsninger dersom det koster opp mot 300.000 kroner å koble seg på et fellesanlegg.

julie.teresa.olsen@aftenbladet.no

Hvordan hytteavløpet skal håndteres i framtiden blir trolig ei hard nøtt for sandnespolitikkerne denne våren.

Det antas at omlag 85 prosent av kommunens hytter har innlagt vann, samtidig er det åpenbart at mange ikke har godkjent avløp. Nå oppfordres hyttefolk til å gå sammen i vann- og avløpslag og spleise på rør og tilkobling.

Utfordringen er at noen heller vil ha privat rensesystemer utenfor hyttedøra, blant annet fordi kostnadene med vann- og avløp blir høy, og i noen tilfeller kan komme til å overstige 300.000 kroner.

Vil åpne for individuelle løsninger

Ordfører Stanley Wirak forstår godt at hytteeiere synes 300.000 kroner er mye.

- Vi har bedt administrasjonen se på muligheten for individuelle løsninger for hytter som ligger avsides. Koster det opp mot 300.000 kroner å koble seg på et fellesanlegg, bør det være mulig med individuelle løsninger, sier Wirak.

Han understreker samtidig at det ikke har vært diskutert hva som bør være den eventuelle maksgrense for å koble seg på fellesanlegg.

- Men målet må likevel være å finne fellesløsninger som gir den beste og billigste løsningen for den enkelte hytteeier. Vi må også huske at de aller fleste hytteeiere ønsker en kommunal løsning, understreker ordføreren.

- **Utslipp kan havne i naboens drikkevann**

Avløpsstrategien for grisgrendte strøk kommer til politisk behandling denne våren. Administrasjonen har gjort det klart at hyttefeltene i kommunen regnes som tettbygde, noe som betyr felles avløpssystemer - ikke private renseanlegg utenfor hyttedøra. Mangor Malmin, Frp, er leder i teknisk utvalg som får avløpsstrategien på bordet i slutten av februar. Også han er tydelig på at hytter i tette områder ikke kan ha private renseanlegg - slik hytteeier i Stølsvik Frederik Hansen, ønsker seg.

- Utslipp kan lett havne i naboens drikkevann, da har vi det gående, sier Malmin.

Frivillig å koble seg på

- *Hvor mye er det rimelig å forlange at hytteeierene betale for å koble seg til et avløp?*

- De som ikke ønsker å koble seg på avløpet, står fritt til å koble fra vannet de mest sannsynlig har lagt inn i hytta uten lov. Samtidig mener jeg smertegrensen går på rundt 300.000-400.000 kroner.

- *Kan kommunen dekke det overstigende?*

- Nei, vi pålegger jo ingen å ta denne kostnaden, sier Malmin, og legger til at det i få tilfeller kan være regningsvarende med private renseanlegg.

Martin S. Håland, Sp, er på samme linje.

- Men hovedregelen er at har du innlagt vann, må du koble deg til en felles avløpsløsning, sier Håland.

Ingen av dem ser grunn til å bekymre seg for utslippet fra slamavskilleren som planlegges i Lauvåsvågen.

Magne T. Frøyland, H, synes ikke kommunen har gjort nok for å undersøke interessen for felles vann og avløp.

- Gjør vi en investering, skulle vi visst hvor mange som vil ta dette i bruk, sier Frøyland, som synes opp mot 400.000 kroner, som kan bli prisen på Usken, er mye.

- Vår oppgave må være å motivere slik at vi får ned prisen maksimalt. Jo flere hytter, jo billigere blir dette. Blir prisen urimelig høy, må vi se på om kommunen eventuelt må subsidiere dette, sier Frøyland.